

ע"פ 7855/23 - מדינת ישראל נ' פלוני

בית המשפט העליון

ע"פ 7855/23

לפני:	כבוד השופט עופר גרוסקופף
	כבוד השופטת גילה כנפי-שטייניץ
	כבוד השופט חאלד כבוב
	מדינת ישראל
המערערת:	פלוני
נגד	ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי
המשיב:	בחיפה בת"פ 39602-06-21 מיום 5.9.2023
	שניתן על ידי כבוד השופט ארז פורת
	כ"ט בתשרי התשפ"ה (31 אוקטובר 2024)
תאריך ישיבה:	עו"ד רמי שלבי
בשם המערערת:	עו"ד חיים בלייכר
בשם המשיב:	עו"ס דנה הלוי
בשם נפגעת העבירה:	
בשם שירות המבחן:	

פסק-דין

השופט עופר גרוסקופף:

לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט ארז פורת) בת"פ 39602-06-21 מיום 5.9.2023, במסגרתו הושתו על המשיב 18 חודשי מאסר בפועל, לצד מאסרים על תנאי, קנס כספי או חודש מאסר תמורתו ותשלום פיצוי כספי למתלוננים. במסגרת הערעור שלפנינו משיגה המערערת (להלן: המדינה) על קולת רכיב המאסר בפועל שהושת על המשיב.

רקע וכתב האישום המתוקן

1. על פי המתואר בכתב האישום המתוקן (להלן: כתב האישום המתוקן), ביום 13.5.2021, בעיצומו של מבצע "שומר חומות", נחסמו חלקים מכביש 65 לתנועת מכוניות, וזאת בשל התקהלויות, הפרות סדר והתפרעויות שבוצעו לאורכו, לרבות באזור הכפר זלפה (להלן:

עמוד 1

הכפר), אשר מצוי בסמוך לכביש 65 (להלן: החסימות בכביש ו-הכביש, בהתאמה). באותו יום בשעות אחר הצהריים, החלו צעירים רבים, וביניהם חלק מהנאשמים בכתב האישום המתוקן, להתקהל באחת השכונות בכפר (להלן: מקום ההתקהלות). סמוך לשעה 18:00, המתלוננים, זוג הורים ושלושת ילדיהם הקטנים (להלן, יחדיו: המתלוננים), נסעו ברכבם (להלן: הרכב או רכב המשפחה) מכיוון מקום מגוריהם במועצה אזורית גלבוע לעבר מרכז הארץ. בשל החסימות בכביש, החליט אב המשפחה, אשר נהג את הרכב, לנסוע דרך הכפרים סאלם-זלפה (זאת בהתאם להנחיות שקיבל מאפליקציית הניווט Waze). בשעה 18:15 או בסמוך לכך, נהג המשיב, (להלן: המשיב), את רכבו באזור הכניסה לכפר, והבחין ברכב המשפחה. המשיב זיהה כי מדובר ברכב שנוסעים בו יהודים, והתקשר לאדם אחר, ששהה באותה עת יחד עם אנשים נוספים במקום ההתקהלות. במהלך השיחה, עדכן המשיב כי זיהה רכב ובו יהודים הנוסע לכיוונם, ותיאר אותו; כמו כן, החל המשיב לנסוע בעקבות רכב המשפחה; והכל, על פי המתואר בכתב האישום המתוקן, במטרה לפגוע ברכב וביושביו.

2. בחלוף זמן קצר הגיע רכב המשפחה לאזור מקום ההתקהלות, בעוד המשיב, כאמור, בעקבותיו. משזוהה רכב המשפחה, נשמעו צעקות "יהודים יהודים" מהנוכחים במקום. חלק מהנוכחים (לא המשיב) יידו אבנים לעבר הרכב, ואחת מהן אף פגעה בו. בתגובה לאמור, ועל מנת לברוח מהמקום, האיץ אב המשפחה את נסיעתו. כך, החל מרדף אחרי רכב המשפחה, בו השתתפו מכוניותיהם של המשיב ושל רבים אחרים, לרבות כאלה שהצטרפו אל המרדף במהלכו (להלן: המרדף). המרדף אחר הרכב נמשך דקות ארוכות והשתרע לאורך כשני קילומטרים. בנקודות שבהן הייתה האטה במהירות הנסיעה, נזרקו אבנים וחפצים אחרים לעבר רכב המשפחה וחלקם גם פגעו בו. בנקודות אלה, חלק מהמשתתפים במרדף אף ירדו מרכביהם, ולצד יידי האבנים גם חבטו ברכב באמצעות אלות, מקלות וקרשים. כל זאת, תוך יצירת "סיכון ממשי לפגיעה חמורה בגופם של בני המשפחה ובחירותם" (סעיף 11 לאישום הראשון בכתב האישום המתוקן). במהלך המרדף, אחד המעורבים התנגש ברכב המשפחה מאחור, וגרם לנפילת הפגוש האחורי. אשר למשיב, הרי שבשלב מסוים במרדף הוא התנגש ברכב אחר, אשר איננו קשור לענייננו, ובעקבות זאת הפסיק את השתתפותו במרדף (להלן: התאונה). יוער, כי אף שהמשיב לא יידה אבנים במו ידיו, יוחסו לו מעשיידי האבנים על בסיס דיני השותפות (כמבצע בצוותא).

3. בהמשך להתרחשות הנזכרת, ובשלב בו מוסכם כי המשיב לא נטל עוד חלק במרדף, נקלע רכב המשפחה לפקק תנועה, ולא הצליח להמשיך בנסיעה ולהימלט מהמקום. או אז, חלק מהנאשמים הנוספים בכתב האישום המתוקן יצאו מרכביהם, ויחד עם אנשים אחרים שחלקם השתתף במרדף וחלקם היו כבר במקום (להלן, יחדיו: התוקפים), התאספו סביב הרכב. התוקפים יידו אבנים לעבר הרכב, חבטו בו באלות ובחפצים אחרים, קפצו עליו וניפצו את חלונותיו ואת השמשות (שלב זה יכונה להלן: אירוע התקיפה). יודגש כי אירוע התקיפה התבצע בעוד המתלוננים יושבים בתוך הרכב, ואב המשפחה מתחנן בפני התוקפים שיחדלו ממעשיהם, וצועק כי ישנם ילדים ברכב, בעוד הללו בוכים ללא הפסקה. בשלב מסוים זינקה אם המשפחה לחלקו האחורי של הרכב, בו ישבו הילדים, במטרה לגונן עליהם בגופה. במהלך אירוע

התקיפה, ונוסף על האמור, יידו התוקפים לכיוונה של האם פלטת שיש שפגעה בפניה, ונפלה בסמוך לילדה הקטנה של המשפחה (שהייתה בת חודשים בודדים בלבד); כמו כן, יידו התוקפים חתיכת אספלט לעבר אב המשפחה, שפגעה בידו. התוקפים אף ניסו לפתוח את דלת רכב המשפחה, ולהוציא את אב המשפחה מהרכב, אך הוא החזיק בכוח את הדלת והצליח למנוע מהם לפתוח אותה. עוד נאמר, כי אחד מהתוקפים נופף מול האב בחפץ שנחזה להיות אקדח. יוער, כי על פי המתואר בכתב האישום המתוקן, כלל המעשים שתוארו לעיל נעשו מתוך מניע לאומני-אידיאולוגי, ובמטרה לעורר פחד או בהלה בציבור.

אירוע התקיפה נמשך עד אשר בשלב מסוים הגיעו למקום מספר אנשים במטרה לחלץ את בני המשפחה מהתוקפים (להלן: המחלצים). המחלצים פעלו להרחקת התוקפים מהרכב, חרף התנגדותם לכך, ואף הצליחו לפתוח את החסימה בכביש, ובכך אפשרו למשפחה להימלט. אב המשפחה נסע מהמקום במהירות, בעוד הרכב חבוט, השמשות והחלונות מנופצים, והוא ומשפחתו סובלים מחבלות, פציעות ונזקים נוספים. בחלוף זמן מה, אב המשפחה עצר את הרכב והזעיק את המשטרה, עד שלבסוף תושבים מקומיים פינו את בני המשפחה למרכז רפואי באום אל פחם.

4. על רקע האמור, ביום 17.6.2021 הוגש כתב אישום נגד המשיב וארבעה נאשמים נוספים בגין מעורבותם באירועים המתוארים. ביום 5.2.2023 הגיעו הצדדים להסדר טיעון, שלא כלל הסכמה לעניין עונש, במסגרתו הודה המשיב בעבירות של יידוי אבן לעבר כלי תחבורה, לפי סעיף 332א(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק), בצירוף סעיף 29 לחוק; וחבלה במזיד ברכב ממניע של גזענות, לפי סעיפים 413ה ו-144 לחוק, בצירוף סעיף 29 לחוק. למחרת, ביום 6.2.2023, הרשיע בית המשפט המחוזי את המשיב על פי הודאתו בעבירות המתוארות, וכן הורה על הגשת תסקיר שירות מבחן בעניינו.

5. בתמצית, במסגרת תסקיר שירות המבחן צוין כי המשיב ביצע את העבירות ללא חשיבה מעמיקה על השלכות מעשיו ומבלי שהבין את חומרתם ואת הסיכון הגלום בהם. כמו כן, צוין כי המשיב נעדר דפוסים עברייניים מושרשים באישיותו, וכי הוא לוקח אחריות מלאה על מעשיו ואף מגלה חרטה על שביצעם. לבסוף, שירות המבחן קבע כי קיים סיכון בינוני וברמת חומרה בינונית לכך שהמשיב יחזור על התנהגותו האלימה בעתיד. לנוכח זאת, לא הוצגה המלצה טיפולית בעניינו של המשיב.

עיקרי גזר הדין

6. ביום 5.9.2023 ניתן גזר דינו של המשיב (להלן: גזר הדין). במסגרת גזר הדין, בית המשפט קמא ציין כי חומרת מעשיו של המשיב מתבטאת בכך שהוא הודיע על כניסת רכב המשפחה ובו יהודים למתחם הכפר, תוך שהוא מתאר איך הרכב נראה ואף רודף אחריו, וזאת "לצורך קידום פגיעה בנוסעי הרכב" (פסקה 9 לגזר הדין). עוד צוין, כי מעשה זה הוביל בתורו לזיהוי הרכב על

ידי יתר המעורבים בקלות רבה יותר. בית המשפט המשיך ועמד על הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה ממעשיו של המשיב - פגיעה בשלום הציבור ובטחונו, בחופש התנועה ובמרקם החיים המשותפים בארץ - וקבע כי נסיבות העניין מלמדות על כך שעוצמת הפגיעה בערכים אלה הייתה ברף הבינוני. זאת, שכן מלבד המיוחס למשיב היו אנשים נוספים אשר ידו אבנים לעבר רכב המשפחה, דבר אשר הגביר את הסיכון כי הרכב ייפגע; והעבירות בוצעו בתקופה ביטחונית רגישה, אשר הייתה עמוסה בהפרות סדר והתפרעויות אחרות. כמו כן, בית המשפט קמא התייחס לכך שמניע העבירות היה גזעני כלפי יהודים. יחד עם זאת, בית המשפט קמא קבע כי לא ניתן לכרוך את עניינו של המשיב יחד עם יתר המשתתפים באירוע התקיפה, שעה שהוא לא השתתף באירוע התקיפה, והוא גם לא היה בשליטתו. בעניין זה, בית המשפט קבע כי "אין כל ראייה כי מעשי הנאשמים תרמו או קידמו במשהו את קרות [אירוע התקיפה - ע"ג], ואף כתב האישום אינו טוען לכך" (פסקה 11 לגזר הדין). לנוכח האמור, נקבע כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המשיב נע בין 18 ל-24 חודשי מאסר בפועל, לצד עונש מאסר מותנה ופיצוי למתלוננים.

7. באשר למיקום העונש הנגזר בתוך המתחם, קבע בית המשפט תחילה כי אין הצדקה לסטייה מהמתחם שקבע לקולא או לחומרא. לגוף הדברים, בהינתן הודאת המשיב במעשים שיוחסו לו, והבעת החרטה מצדו; לנוכח התרשמות שירות המבחן מכך שהמשיב פעל בהשפעת אחרים ואיננו בעל מאפיינים עבריינים; ובשל תקופת מעצרו הממושכת בפיקוח אלקטרוני - החליט בית המשפט לגזור את עונשו של המשיב על הרף התחתון של המתחם שקבע. לאור זאת, נגזרו על המשיב העונשים הבאים: 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל; 12 חודשי מאסר מותנה למשך 3 שנים מיום שחרורו, אם יעבור עבירה שעניינה יידוי אבן או חפץ לעבר כלי תחבורה; 6 חודשי מאסר מותנה למשך 3 שנים מיום שחרורו, אם יעבור עבירה שעניינה חבלה במזיד לרכב; קנס בסך 5,000 ש"ח או חודש מאסר נוסף תמורתו; ופיצוי לחלק מהמתלוננים בסך של 7,000 ש"ח.

הערעור שלפנינו, אשר הוגש על ידי המדינה, נסוב על רכיב המאסר בפועל שבגזר הדין - ועליו בלבד. יצוין כי המשיב החל בריצוי עונש המאסר ביום 21.10.2023.

טענות המדינה בערעור

8. בערעור שהגישה ביום 31.10.2023, טוענת המדינה כי מתחם העונש ההולם שקבע בית המשפט קמא הינו נמוך מדי, ואינו עולה בקנה אחד עם הגישה המחמירה הנהוגה בפסיקת בית המשפט ביחס לעבירות שיוחסו למשיב. לעמדת המדינה, בתור מי שזיהה את רכב המשפחה ודיווח על כך לאחרים מתוך מטרה לפגוע בהם, המשיב הוא היוזם והמניע של האירוע מושא הערעור דנן. זאת ועוד, המדינה סבורה כי המשיב "נטל חלק מרכזי ודומיננטי בשלבים רבים של המרדף והתקיפה" (פסקה 17 לערעור). בין היתר, המשיב השתתף בצוותא ביידוי אבנים לעבר רכב המשפחה; השתתף במרדף; וכן הסיע ברכבו שניים מהמעורבים האחרים. כל זאת, מתוך

מניע לאומני-אידיאולוגי וגזעני. לנוכח האמור, סבורה המדינה כי שגה בית המשפט קמא בקביעתו לפיה אין ראייה שמעשיו של המשיב תרמו או קידמו את קרות אירוע התקיפה, ולעמדתה מדובר ב"המשך ישיר לאירועים להם היה המשיב שותף" (פסקה 18 להודעת הערעור). לשיטתה, מעשיו של המשיב הם חלק מאירוע ליני' חריג בחומרתו שבוצע במהלך מבצע "שומר חומות", ולפיכך אין לראותו רק "במשקפיים הצרות של מעשי ידוי האבנים והחבלה" שיוחסו לו (פסקה 22 להודעת הערעור). עוד נטען, כי מעורבותו של המשיב בשלבים המוקדמים של האירועים מצדיקה, כשלעצמה, ענישה מחמירה יותר. על רקע האמור, גורסת המדינה כי שגה בית המשפט קמא בקביעתו כי מידת הפגיעה של המשיב בערכים הנוגעים לשלום הציבור, בטחונו וחוסנו החברתי הינה ברף הבינוני בלבד. על כן, לעמדתה, מתחם העונש ההולם שנקבע בגזר הדין רחוק מלשקף ולהלום את חומרת המעשים שביצע המשיב, כמו גם את הפגיעה בערכים המוגנים ואת מדיניות הענישה הנוהגת.

זאת ועוד, המדינה סבורה כי בית המשפט קמא שגה גם בכך שמיקם את עונשו של המשיב ברף התחתון של מתחם הענישה שקבע. לדבריה, בעבירות המבוצעות מתוך מניע לאומני-אידיאולוגי וגזעני, על בית המשפט ליתן משקל לשיקולים של הרתעה והגנה על שלום הציבור בבואו לקבוע את העונש המתאים בתוך המתחם - ושיקולים אחרים, לרבות כאלה הנוגעים לנסיבותיו האישיות של הנאשם, נדחים מפניהם. המדינה הוסיפה והתייחסה לתסקיר שירות המבחן שניתן בעניינו של המשיב, וטענה כי עולה ממנו שלצד החרטה והאמפתיה שגילה, הוא ידע את שעלול להתרחש כתוצאה ממעשיו, ופעל מתוך אווירת ההסלמה שהייתה קיימת באותם הימים, ומתוך רצון לרצות את סביבתו. עוד התייחסה המדינה לכך שבתסקיר צוין כי ישנו סיכון ברמת חומרה בינונית לכך שהמשיב יחזור בעתיד על התנהגותו האלימה, וכי לא הוצגה המלצה טיפולית בעניינו. אשר על כן, המדינה טוענת כי לא היה מקום לגזור את עונשו של המשיב בתחתית מתחם הענישה; ומבקשת כי בית המשפט יתערב בעונשו של המשיב ויחמיר אותו במידה ניכרת.

9. ביום 31.10.2024 התקיים לפנינו דיון בערעור, במהלכו חזרה המדינה על עיקרי טיעוניה שבכתב. בין היתר, הודגש כי הגם שהמשיב לא השתתף באירוע התקיפה, הרי שהוא זה שיזם את המרדף וקרא לחבריו להשתתף בו, ומשכך "הוא המחולל והיזם של האירוע" (עמ' 4 לפרוטוקול הדיון, ש' 15-16). על כן, המדינה חזרה על טענתה כי אין להתייחס בגזירת העונש אך לעבירות שיוחסו למשיב, כפי שעשה בית המשפט קמא, אלא יש לתת את הדעת לחומרת האירוע בכללותו, לרבות אירוע התקיפה שהתרחש בהמשכו. כמו כן, נטען כי המשיב לא חדל ממעשיו מתוך רצון וחרטה, אלא שחלקו במרדף נפסק רק בשל התאונה בה היה מעורב. מנגד, המשיב טען, בין השאר, כי חלקו באירוע התקיפה, שהוא האירוע המרכזי לשיטתו, שולי בלבד, אם בכלל. בתוך כך, נטען כי אין קשר בין חלקו הראשון של האירוע - תחילת המרדף באזור מקום ההתקהלות, לבין חלקו האחרון - אירוע התקיפה; לפיכך, לא ניתן לשייך את שנעשה באירוע התקיפה למשיב. כמו כן, המשיב הדגיש כי לא נטל חלק אקטיבי בהתפרעויות שבוצעו לאורך המרדף, שעה שלא ידה אבנים בעצמו ואף לא ירד מהרכב בו נהג, כפי שאחרים עשו כדי לפגוע במתלוננים. עוד נטען, כי המשיב נעדר עבר פלילי והודה במעשיו; וכי תסקיר שירות

המבחן מלמד על כך שהוא הביע חרטה עמוקה על מעשיו, והסיכון להישנות התנהגות אלימה בעתיד הוא בינוני. לפיכך, סבור המשיב כי העונש שנקבע בעניינו הולם את מעשיו ואת חלקו באירוע.

לצד האמור, יצוין כי במסגרת הדיון שמענו בקשב רב את אם המשפחה, אשר שיקפה, בין היתר, את התחושות הקשות המלוות אותה ואת משפחתה מאז אותו יום מר ונמהר, ועמדה על הפחדים האישיים והחששות לעתיד המלווים אותה מאז התרחשותו.

10. למען שלמות התמונה, יצוין כי במהלך הדיון הגישה המדינה את גזר דין שניתן אך לאחרונה (ביום 14.10.2024) נגד מעורבים נוספים שנטלו חלק באירוע מושא הערעור שלפנינו (נאשמים 2-3 בת"פ 39623-06-21. להלן: הנאשמים האחרים). ביחס לגזר דין זה התרנו לבא-כוח המשיב, על פי בקשתו, שהות להגיש השלמת טיעון. ואולם, גם לאחר שניתנה ארכה, השלמת טיעון כאמור לא הוגשה.

דיון והכרעה

11. לאחר שעיינתי בנימוקי הערעור, ושמעתי את טענות הצדדים בדיון שהתקיים לפנינו, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל; וכך אציע לחברתי ולחברי שנעשה.

12. כידוע, אין זה מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונשים שגזרה הערכאה הדיונית, למעט במקרים חריגים שבהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית, או כאשר הוא סוטה באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת או הראויה בנסיבות העניין (ראו מיני רבים: ע"פ 5446/19 מדינת ישראל נ' הוארי, פסקה 15 (25.11.2019); ע"פ 766/21 רביעה נ' מדינת ישראל, פסקה 39 (23.2.2023); ע"פ 3867/23 מדינת ישראל נ' שנקור, פסקה 8 (11.7.2023)). ואולם, סבורני כי המקרה דנן נמנה עם אותם מקרים חריגים המצדיקים את התערבות ערכאת הערעור, שכן עונש המאסר בפועל שהוטל על המשיב חורג במידה ניכרת ממדיניות הענישה הראויה.

13. בית משפט זה עמד לא אחת על החומרה היתרה הנודעת לעבירת יידוי אבנים לעבר כלי רכב נוסע, הנובעת מכך שיידוי אבנים גורם לסיכון משמעותי לחייהם של הנוסעים ברכב וסביבתו, ויכול להוביל לתוצאה קשה ואף קטלנית. כמו כן, יידוי אבנים מוביל לשיבושים חמורים הן בתנועה והן בשגרת חייהם של הנוסעים בנתיב התחבורה; וחמור מכך - פוגע בתחושת הביטחון שלהם (ראו והשוו: ע"פ 9190/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (9.4.2017); ע"פ 4176/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (12.1.2020); ע"פ 834/24 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 10 (10.9.2024)). על רקע זאת, הכירה הפסיקה בצורך להיאבק בסוג זה של עבירות באמצעות ענישה מחמירה, במסגרתה ניתן משקל ממשי לשיקולי הרתעה (ע"פ 6080/16

פלונים נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (6.12.2016); ע"פ 2201/23 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (20.6.2023)). מדיניות זו חלה ביתר שאת כאשר המעשים מבוצעים מחמת מניע אידיאולוגי-לאומני (ע"פ 1116/21 בדר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (30.6.2021); ע"פ 3708/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (13.7.2021); ע"פ 258/17 סלאח נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (10.8.2021)). קביעות אלה יפות, בשינויים המחויבים, גם לעבירת החבלה במזיד ברכב ממניע של גזענות, בה הורשע המשיב גם כן (השוו: ע"פ 5633/22 אל דין נ' מדינת ישראל, פסקאות 20-16 (28.11.2022); ע"פ 6406/23 מדינת ישראל נ' חג' מחמוד, פסקה 16 (12.11.2024)).

14. בענייננו, החשיבות שבענישה מחמירה ומרתיעה אינה נובעת רק מחומרת העבירות כשלעצמן, אלא גם, ובעיקר, מנסיבות ביצוען ומחלקו של המשיב באירוע בכללותו. החומרה המזעזעת של האירוע, סיוט מחריד שהתמשש, נובעת, בין היתר, מעוצמתו - מדובר במרדף שנמשך זמן לא מבוטל והשתרע על פני קילומטרים אחדים; אשר במהלכו יודו אבנים וחפצים אחרים על רכב המשפחה, ואף נערכו ניסיונות לפרוץ לתוכו, ולהוציא ממנו את אב המשפחה; שנטלו בו חלק משתתפים רבים; שנוצרה במהלכו סכנה חמורה ומוחשית לחייהם ושלמות גופם של בני המשפחה - זוג הורים צעירים ושלושת ילדיהם הקטנים - סכנה אשר גם התממשה במידה מסוימת, שעה שנגרמו לבני המשפחה נזקים פיזיים ונפשיים משמעותיים; שנגרם במהלכו נזק ניכר לרכב המשפחה; שבבסיסו עמד מניע אידיאולוגי-לאומני ואף גזעני. כמו כן, יש ליתן משקל גם לתקופה שבה נעברו העבירות - במהלך מבצע "שומר חומות", במסגרתו במוקדים רבים ברחבי הארץ התבצעו הפרות סדר והתפרעויות אלימות, אשר כללו חסימות של צירי תחבורה, יידוי אבנים ועוד כיוצא באלו, ושררה במהלכה מתיחות ביטחונית רגישה. בתקופה מעין זו, מי שנוטלים חלק באירועים דוגמת האירוע שלפנינו, "מלבים את המתח השורר בקרב הציבור ומקשים על כוחות הביטחון בביצוע מלאכתם - מה שיוצר סיכון מוחשי לחיי אדם", ולכך חומרה יתרה (ע"פ 6106/23 עמרני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (15.5.2024) (להלן: עניין עמרני)). דברים אלה נאמרו אומנם ביחס לעבירת ההתפרעות לפי סעיף 152 לחוק העונשין, אך הם יפים גם לענייננו. ראו גם: ע"פ 901/22 מדינת ישראל נ' אסוד, פסקה 10 (24.2.2022) (להלן: עניין אסוד); ע"פ 1925/23 מדינת ישראל נ' אבו הדואן, פסקה 8 (7.8.2023); ע"פ 5124/23 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (31.10.2023)).

15. חמור מכך, יש ליחס משקל משמעותי לעובדה שהמשיב היה הראשון לזהות את רכב המשפחה בכניסה לכפר, ודיווח על הגעתו הצפויה למקום ההתקהלות תוך שהוא עוקב אחריו. לפיכך, המשיב אינו רק גורם שהיה מעורב במרדף, אלא הוא האדם אשר החל אותו, וממילא נושא באחריות לעצם התרחשותו. זאת ועוד, המשיב אומנם לא נטל בעצמו חלק באירוע התקיפה, ואולם, כמתואר, אירוע זה הוא המשך ישיר של המרדף וזריקת האבנים, אשר הלכו והקצינו ככל שהמרדף נמשך, ולפיכך אף הוא תוצאה של המהלך בו החל המשיב. לפיכך, גם אם מבחינה פלילית אין ליחס למשיב אחריות ישירה לעבירות אשר התרחשו באירוע התקיפה, הרי שמבחינה עונשית ניתן וצריך ליחס להתדרדרות זו, שהיא תוצאה ישירה וצפויה מפעולת

המשיב, משמעות מחמירה ביחס לעבירות בהן הורשע (ויוזכר כי המשיב לא הפסיק את השתתפותו באירוע בשל חרטה או מתוך שהרהר במעשיו, אלא בשל התאונה בה היה מעורב).

16. אכן, מן העבר השני, בגזירת העונש היה מקום להתחשב גם במספר גורמים נוספים העומדים לזכותו של המשיב, דוגמת הודאתו בעבירות שיוחסו לו; החרטה שהביע; גילו הצעיר יחסית; והעובדה שהוא נעדר עבר הפלילי ואיננו בעל דפוסים עברייניים מושרשים, כפי שעולה מהתסקיר. ועדיין, כאשר מדובר בעבירות המבוצעות על רקע לאומני-אידיאולוגי, באיזון בין שיקולים אלה לבין שיקולי הרתעה והגנה על שלום הציבור, כבר נקבע כי יש לתת משקל מוגבר לשיקולים האחרונים (עניין אסווד, בפסקה 10; ע"פ 577/22 מדינת ישראל נ' אוחנינה, פסקה 11 (6.3.2022); ע"פ 3982/22 מדינת ישראל נ' ח'ג'וג', פסקה 11 (27.10.2022); ע"פ 8114/22 מדינת ישראל נ' ראזם, פסקה 24 (30.1.2023)).

17. חרף האמור, המשיב סבור כי אין מקום להתערב בעונש שנקבע בגזר הדין, בשים לב למעשים המיוחסים לו, למתחם העונש ההולם אותם וליתר הנסיבות. דעתי שונה. העונש שהוטל על המשיב איננו מייצג את מדיניות הענישה הראויה במקרים כגון דא, ואף לא את מדיניות הענישה המחמירה הנוהגת ביחס לעבירות חמורות מעין אלו, כאשר אלה התבצעו במהלך מבצע "שומר חומות" ממניע אידיאולוגי-לאומני (ראו, למשל: ע"פ 634/23 מדינת ישראל נ' פלוני (2.5.2023); עניין עמרני, בו הורשע המערער במספר עבירות ובהן יידוי אבן וחבלה במזיד לרכב, והוטל עליו עונש של 38 חודשי מאסר בפועל; ע"פ 475/24 פלוני נ' מדינת ישראל (20.5.2024), בו המערערים הורשעו בעבירת יידוי אבן (לפי סעיף 332א(ב) לחוק) ובעבירת התפרעות, והוטל על שניים מתוכם, שהיו קטינים בעת ביצוע העבירה, 22 חודשי מאסר בפועל, ועל השלישי 30 חודשי מאסר בפועל). סטיית בית המשפט קמא ממדיניות הענישה, היא שמצדיקה, בראיית, את ההתערבות בעונש אשר הוטל על המשיב בגזר הדין.

18. למסקנה לפיה העונש שהושת על המשיב בגזר הדין אינו עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הראויה, ניתן אף למצוא חיזוק בעונשים שהוטלו לאחרונה על הנאשמים האחרים. במסגרת ההליך שנוהל בעניינם (ת"פ 39623-06-21), ולאחר שהורשעו בהמשך להודאתם בעבירות של יידוי אבן לעבר כלי תחבורה (עבירה לפי סעיף 332א(ב) לחוק העונשין, שעונשה כפול מהעונש המקסימלי שנקבע ביחס לעבירה לפי סעיף 332א(א) לחוק, בה הורשע המשיב) ושל חבלה במזיד ברכב ממניע של גזענות, בית המשפט השית על הנאשם 2 בהליך שם עונש של 7 שנות מאסר בפועל, לצד עונשים נוספים; ועל הנאשם 3 בהליך שם, אשר היה קטין בעת ביצוע המעשים, עונש של 4 שנות מאסר בפועל, לצד עונשים נוספים (ת"פ 39623-06-21 מדינת ישראל נ' זיתאוו (14.10.2024)). יצוין, כי מעורבותם של הנאשמים האחרים באירועים מושא כתב האישום המתוקן אינה רחוקה מזו של המשיב, שכן הם הצטרפו למתפרעים במקום ההתקהלות ונטלו חלק במעשים עד לאירוע התקיפה (בו אף הם לא לקחו חלק, משהצטרפו בשלב מסוים של המרדף לרכבו של המשיב). יוער, כי הגם שלנאשמים האחרים עדיין עומדת הזכות לערער על העונש שהוטל עליהם, הרי שעצם הפער הניכר בין העונש שהושת עליהם לעונש שנגזר על המערער מלמדת על ההקלה המופרזת בעניינו.

19. לנוכח כל האמור, ובהינתן הכלל הנוהג עמנו לפיו ערכאת הערעור איננה ממצה את חומרת הדין בבואה להחמיר בעונשו של נאשם (ע"פ 3057/13 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 15 (2.7.2013); ע"פ 1466/20 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 14 (22.7.2020); ע"פ 292/22 מדינת ישראל נ' חליל, פסקה 18 (29.5.2022)), סבורני כי יש להכפיל את עונש המאסר בפועל שהוטל על המשיב, כך שהוא יעמוד על 36 חודשי מאסר בפועל. ויובהר, עונש זה רחוק מלמצות את חומרת הדין עם המשיב, שכן עונשו, לו היה נגזר מלכתחילה כהלכה, היה צריך אף להיות חמור מכך.

20. סוף דבר: אם תישמע דעתי, אמליץ לחברתי ולחברי כי נקבל את הערעור, ונגזור על המשיב עונש מאסר בפועל של 36 חודשים, לצד הותרת שאר רכיבי הענישה על כנם.

עופר גרוסקופף
שופט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

השופט ח' כבוב:

אני מסכים.

חאלד כבוב
שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ע' גרוסקופף.

ניתן היום, ל' חשוון תשפ"ה (01 דצמבר 2024).

חאלד כבוב
שופט

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

עופר גרוסקופף
שופט